

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«БУКОВИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**УКРАЇНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ**

17 травня 2024 року

Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський
університет»

Чернівці – 2024р.

Україна в умовах воєнного стану: сучасні реалії та міжнародні тенденції [збірник матеріалів VII щорічної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів] / за заг. ред. О.І.Селезньової – Чернівці, 2024.134 с.

Рекомендовано до друку науково-методичною Радою юридичного факультету ПВНЗ «Буковинський університет» (Протокол № 8 від 2 квітня 2024 р.)

У збірник увійшли тези доповідей з юридичних питань VII щорічної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Україна в умовах воєнного стану: сучасні реалії та міжнародні тенденції» організованою кафедрою професійних та спеціальних правових дисциплін юридичного факультету ПВНЗ «Буковинський університет».

Збірник стане у пригоді науковим, науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам юридичного спрямування, іншим особам, яких цікавлять актуальні проблеми юридичної науки.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика авторських текстів, які були запропоновані учасниками конференції.

Організаційний комітет VII щорічної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Україна в умовах воєнного стану: сучасні реалії та міжнародні тенденції» не завжди поділяє думки учасників конференції.

Повну відповідальність за зміст тез доповідей, достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

За будь-якого використання матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

2. Конституція України. Офіційний веб портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 23.03.2024).

3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

*Мацьків Віталій Петрович,
студент I курсу магістратури факультету
суспільних і прикладних наук
ЗВО «Університет Короля Данила»
Науковий керівник: к. держ. упр. Лис А.Б.*

СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Ф. Фукуяма визначає громадянське суспільство як «суспільство, організоване у цілісні групи – такі, як організації батьків-вчителів, сторожові групи або адвокаційні організації. Таке суспільство частіше та ефективніше буде враховувати відповідні інститути, ніж суспільство, яке складається з осіб, не здатних співпрацювати між собою» [66].

Проте, визначаючи громадянське суспільство за критерієм функціональності, Фукуяма також звертає увагу на проблеми зловживань з боку організації або використання конкретних рішень у громадянському суспільстві.

Він також стверджує, що «громадянське суспільство може перетворитися на конкуренцію окремих груп інтересів, яка буде зосереджена не на контролі та забезпеченні відповідальності державних установ, а на реалізації певних інтересів та лобіюванні конкретних груп інтересів» [1].

Громадянське суспільство слід розглядати як особливу форму суспільної організації, яка постала в результаті довгої історичної еволюції держави-суспільства і сформувалася в країнах Західної Європи.

Подібно до того як племінна організація суспільного життя поступово переростає в державу, так абсолютна державна організація набуває форми громадянського суспільства.

Князев В. зауважує про те, що «публічне управління, в демократичному суспільстві у кінцевому підсумку є функцією не лише державних органів, чи державного апарату, а тим більше його верхівки – управлінсько-бюрократичної еліти, а суспільства в цілому» – органів місцевого самоврядування, політичних і громадських об'єднань» [2, с. 11].

Його формування відбувається в момент, коли ставлення монарха до підданих в абсолютній державі почало перетворюватися з стосунку зверхності влади на правовий стосунок, коли фізична одиниця поза приватними правами почала набувати публічні права, коли це становище одиниці супроти державної влади перенесено на існуючі колективи, тобто, коли конституційна правова держава силою своєї законодавчої влади створила умови для функціонування громадських об'єднань, незалежних від державних структур та господарських одиниць.

Й. Штумський вважає, що «громадянське суспільство – це суспільство, що складається з людей, які усвідомлюють свої права та обов'язки, що випливають із визнаних ними цінностей та прагнень, суспільство, в якому поважається гідність людської особистості та практичні можливості реалізації її намірів і очікування» [3].

Штумський наголошує на ідеалізмі цього підходу, який практично в різній мірі реалізується в різних країнах. Однак, коли хочеться визначити громадянське суспільство або намагатись знайти критерії, за якими громадянське суспільство має класифікуватися, як пише Я. Коперек, «громадянське суспільство – це простір добровільна діяльність громадян за межами примусу держави: “визначення поняття громадянське суспільство реалізує індивідуальні та соціальні переконання щодо необхідності простору, вільного від примусу об'єднання людей для захисту своєї гідності, крім державна установа» [4].

Намагаючись визначити громадянське суспільство, ми можемо використати два виміри:

- ❖ по-перше, проаналізувати громадянське суспільство як платформу для діяльності людей, спрямовану на реалізацію інтересів груп та громадян;
- ❖ по-друге, як захисну платформу, спрямовану на захист прав громадян та їх груп від надмірного втручання держави.

В. Гулднер стверджує, що «суттєвим аспектом громадянського суспільства є те, що воно є сферою, незалежною від держави, яка не визначається станом політики, оскільки воно має своє життя. Отже, поняття громадянського суспільства в основному є залишковим, маючи на увазі те, що не є державою, і те, що залишається в суспільстві, коли держава вимкнена. Місцеве самоврядування в даний час розширюється, також у бік протидії діям, що стосуються міжнародних проблем, – це буде обговорено далі в главі про побудову громадянського суспільства в епоху глобалізації» [5].

Таким чином, формування громадянського суспільства західноєвропейського зразка передбачає не поглинання громадянським суспільством держави або їх протиставлення та партнерства, а конструювання суспільства як політично цілісної системи, центром якого є держава, бо суспільне ціле усвідомлює себе

в цілому і завдяки колективній волі впливає на самого себе. Держава є частиною такого політичного цілого, яке керує самим собою, а не вершина, що займає особливе місце. Завдяки виборам між політичними конкурентами, посадові особи наділяються не тільки особливими повноваженнями управління суспільством, а й програмно спрямовуються виборцями на реалізацію певної політики.

Використані джерела:

1. Fukuyama F. Budowanie Państwa, Władza i ład międzynarodowy w XXI wieku. Poznań, 2005. 320 s.
2. Князев В. Держава й людина в умовах формування громадянського суспільства в Україні. Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: Матеріали наук.- практ. конф. / За заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева. К.: Вид-во УАДУ, 2001. С. 10-13.
3. Sztumski J. Problemy teoretyczne związane z przyśpieszeniem zmian społeczno-gospodarczych w Polsce, w zbiorze. Społeczeństwo polskie w procesie demokratycznych przeobrażeń, pod red. Janusza Sztumskiego, Katowice, 1993. 400 s.
4. Koperek J. Nowe demokracje i spór o naturę społeczeństwa obywatelskiego. Warszawa, 2001. 350 s.
5. W. Gouldner W. The Two Marxismus. Contradictions and Anomalies in the Development of Theory. New York, 1986. 540 s.

*Полонка Іванна Анатоліївна
доцент кафедри професійних та
спеціальних правових дисциплін
ПВНЗ «Буковинський університет»
кандидат юридичних наук, доцент*

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РОЗУМІННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ

Категорія зловживання правом дедалі частіше зустрічається в законодавстві іноземних держав (Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Болгарії та ін.), міжнародних правових документах (Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Хартії Європейського Союзу про основні права) [1, 2], судових рішеннях, у вітчизняному законодавстві, юридичній науці та практиці.

Відповідно до ст. 17 «Заборона зловживання правами» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: «Жодне з положень цієї Конвенції не може тлумачитись як таке, що надає будь-якій державі, групі чи особі право займатися будь-якою діяльністю або вчиняти будь-яку дію, спрямовану на скасування